

آیین فتوت و فرهنگ پهلوانی

مجموعه مقالات

به کوشش: دکتر محمدحسن بهنام‌فر
دکتر یوسف‌علی یوسف‌نژاد

نخستین همایش ملی
آیین فتوت و فرهنگ پهلوانی
مجموعه مقالات

به کوشش:
دکتر محمدحسن بهنام‌فر
دکتر یوسف‌علی یوسف‌نژاد

نگارستان اندیشه

تهران - ۱۳۹۷

سرشناسه: همایش ملی آیین فتوت و فرهنگ پهلوانی (نخستین : ۱۳۹۶ : اسفراين)
عنوان و نام پديدآور: نخستين همایش ملی آیین فتوت و فرهنگ پهلوانی: مجموعه
مقالات/ به کوشش محمدحسن بهنام‌فر، يوسف‌علي يوسف‌نژاد.

مشخصات نشر: تهران: نگارستان اندیشه، ۱۳۹۶.

مشخصات ظاهري: ۷۹۰ ص. مصور، جدول، نمونه، نمودار.

شابک: 978-600-8273-53-0

وضعيت فهرست نویسی: فیا. یادداشت: کتابنامه.

موضوع: ورزش باستانی — ایران — کنگره‌ها. Zurkhaneh sports -- Iran -- Congresses

فتوت — ایران — کنگره‌ها. Futuwwa (Islamic social groups) -- Iran --

Congresses پهلوانان ایرانی — کنگره‌ها Heroes -- Iran -- Congresses

شناسه افزوده: بهنام‌فر، محمدحسن، ۱۳۶۳، گردآورنده. يوسف‌نژاد، يوسف‌علي، ۱۳۴۹، گردآورنده

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۶ GV۶۵۷/۵۷۷ رده بندی ديويي: ۰۹۵۵/ ۷۹۶

شماره کتابشناسی ملی: ۵۱۲۱۲۶۳

نخستین همایش ملی آیین فتوت و فرهنگ پهلوانی مجموعه مقالات

به کوشش: دکتر محمدحسن بهنام‌فر و دکتر يوسف‌علي يوسف‌نژاد

صفحه‌آرایی: مرتضی انصاف‌منش

نمونه‌خوانی: وحید دریابیگی

طراح جلد: سعید صحابی

چاپ: اول، ۱۳۹۷

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۵۵۰۰۰ تومان

چاپ و صحافی: نسیم

نشانی ناشر: م. انقلاب، ابتدای خ آزادی، خ بهزاد، شماره ۲۹ واحد ۷

تلفکس: ۶۶۴۳۵۴۲۳ - ۶۶۴۲۵۴۲۲

www.cins.ir - info@cics.ir

فهرست مطالب

بخش نخست: یادداشت‌های رسمی

- رهیافت‌ها و چالش‌های ورزش‌های سنتی و باستانی در کشور و تفاوت در کارکردهای اجتماعی آن نسبت به ورزش‌های مدرن
- ۱۱..... دکتر محمد پورکیانی
- روز باشکوه اسفراین
- ۱۳..... دکتر هادی قوامی
- کشتی باچوخه؛ نماد اسفراین
- ۱۷..... جواد نوروزی
- کتاب همایش؛ یادگاری ماندگار
- ۱۹..... دکتر مصطفی حیدری
- آیین کشتی اسفراین و احیای فرهنگ جوانمردی
- ۲۱..... دکتر محمدحسن بهنام‌فر
- همایش به روایت دبیر علمی
- ۲۳..... دکتر یوسف‌علی یوسف‌نژاد

بخش دوم: چکیده‌ها و مقالات

- تبیین کهن‌الگوی سفر قهرمان بر اساس نظریه‌ی کمبل در هفت خوان جهانگیر
- ۲۴..... فاطمه اسحاق آبادی
- نقش کشتی با چوخه در توسعه مناطق محروم
- ۲۵..... موسی الرضا بهنام‌فر، دکتر محمدرضا رمضانی استین
- ورزش‌های سنتی و محلی خراسان
- ۲۶..... فاطمه بینشی‌فر
- کتابشناسی فتوت در نسخ خطی و سنگی و چاپی و سیری درمبانی فتوت در فتوت نامه‌های پارسی زبانان
- ۲۷..... حسین حسن‌زاده
- بررسی نقش آیین‌های سنتی با محوریت کشتی با چوخه اسفراین در مطالعات اجتماعی و اقتصادی
- ۲۹..... جواد حسین زاده
- آسیب‌شناسی کشتی باچوخه
- ۳۰..... علی حسین‌زاده
- کارکردهای برگزاری مسابقات کشتی باچوخه چهاردهم فروردین ماه در اسفراین
- ۳۱..... موسی حسین‌زاده

- بررسی تحلیلی آغاز دوره پهلوانی در شاهنامه فردوسی
 پرویز حسین طلائى ۳۲
 پیوند کشتی با چوخه با شعر و موسیقی
 افسانه رحمتی ۳۳
 اصناف و پیشه‌وران تبریز و آیین فتوت در سده دهم هجری
 محمد رضائی، مرضیه زائری ایرانی ۳۵
 بررسی توسعه گردشگری ورزشی در جوامع روستایی و عشایری با توجه به کشتی پهلوانی با چوخه
 ربابه سلیمانی پیکانی ۳۶
 جایگاه فرهنگ زیست محیطی در عرصه کشتی باچوخه اسفراین
 زهره شعبانی ۳۷
 مفهوم آیین فتوت و کشتی براساس دیدگاه ملا حسین واعظ کاشفی
 حیدرعلی شکاکى ۳۸
 کشتی در ترکمن صحرا
 سولماز فرشادی ۳۹
 بررسی نقش ورزش‌ها و بازی‌های بومی محلی بر کارکردهای اجتماعی کودکان
 رضا قربانی ایزدی ۴۰
 گردشگری ورزشی و نقش آن در اقتصاد مقاومتی
 رضا قربانی ایزدی ۴۱
 ورزش‌های بومی محلی، بخشی از هویت فرهنگی هر کشور
 رضا قربانی ایزدی ۴۲
 ارتباط کمال‌گرایی با پرخاشگری ورزشی در کشتی‌گیران با چوخه
 اکبر میرزایی کالار، سید مهدی مدنی ۴۳
 ارتباط اضطراب با پرخاشگری ورزشی در کشتی‌گیران با چوخه
 اکبر میرزایی کالار، سید مهدی مدنی، مهدی بهمنیار ۴۴
 فراز و فرود کشتی ایرانی در ورزش پهلوانی
 سید مصطفی نجفیان، احسان تقی زاده ۴۵
 کشتی با چوخه اسفراین، رویدادی ورزشی گردشگری
 زین العابدین وحدانی، ۴۶
 کشتی، نماد آیین فتوت
 زین العابدین وحدانی ۴۷
 خصوصیات مهم کشتی باچوخه
 محمدرضا ابراهیم‌آبادی ۴۹
 دوال: نماد قدمت کشتی باچوخه
 محمدرضا ابراهیم‌آبادی ۶۱

- ارتباط فتوت و تصوف
 ۷۳ زهره اسماعیلی
 اشکانیان سرآغاز عصر پهلوانی در خراسان
 ۷۹ علی اکبرپور
 فتوت و آیین آن
 ۹۳ اکرم امیرکلایی
 نقش رویدادهای ورزشی باستانی در صنعت گردشگری شهرستان اسفراین
 ۱۰۱ مرضیه بابازاده، رویا رضازاده
 بازتاب فتوت و آیین جوانمردی بر ارکان زورخانه و پهلوانان
 ۱۱۱ مهین بابایی ملو
 مقایسه آمادگی کارمندان ادارات کل تربیت بدنی استان‌های خراسان شمالی، رضوی و جنوبی در پذیرش مدیریت کیفیت جامع کشتی با چوخه
 ۱۲۱ مهدی بهمن یار، احمدرضا زیبایی، هادی جودی
 تاریخ پهلوانی و ورزش باستانی زورخانه‌ای در ایران
 ۱۳۳ فاطمه بینشی فر، بهرام نظری
 فتوت و پهلوانی در ایران و نمود آن در شاهنامه
 ۱۴۵ زهرا پریدختان
 ویژگی‌های جوانمردی به روایت سمک عیار
 ۱۵۵ محمد تملن
 بررسی تأثیر یک برنامه تمرینی منتخب کار با وزنه (سوپرست متقابل) به دو روش هرمی و هرمی واژگون بر قدرت عضلات و نیم رخ مهارتی چوخه‌کاران
 ۱۶۹ هادی جودی، احمدرضا زیبایی، مهدی بهمن یار
 سیر تحول آیین کشتی باچوخه، فرهنگ پهلوانی و چالش‌های پیش رو
 ۱۸۳ عادل چروی
 ارزیابی میزان رضایتمندی تماشاچیان کشتی با چوخه در ایران
 ۱۸۹ فاطمه حدادیان، دکتر اسماعیل شریفیان، خالق حیدری
 گردشگری ورزشی مبانی و مفاهیم با تکیه بر GIS در گردشگری ورزشی نمونه موردی خراسان شمالی شهرستان اسفراین
 ۱۹۷ خالق حیدری، فاطمه حدادی
 خاستگاه ایرانی - اسلامی فتوت و جوانمردی
 ۲۰۹ هدی خرم‌آبادی، فاطمه آبادی
 کشتی با چوخه و تاریخ آن
 ۲۱۷ طاهره خودسوز

- فتوت و جوانمردی در حدیقه الحقیقه سنایی غزنوی
 ۲۲۷ راحله خوش اقبال
- اثر شعر و موسیقی زورخانه‌ای بر عملکرد حرکتی ورزشکاران زورخانه‌ای پهلوانی
 ۲۳۷ محمدصادق خوشنام، محمدهادی اسلامی جهرمی، ابراهیم خوشنام
 جریان فتوت و ساختار تشکیلاتی فتيان
- ۲۴۳ معصومه درسار
- بررسی مشترکات و تشابهات آیین فتوت و پهلوانی در ایران باستان و ایران پس از اسلام
 ۲۶۳ نرگس رازانی
- آیین فتوت در ادبیات و تاریخ اجتماعی ایران
 ۲۷۵ حسن رمضان پور
- بررسی جامعه‌شناختی نقش بازی‌های بومی - محلی در جامعه
 ۲۹۱ محمدرضا رضائی استین، موسی‌الرضا بهنام‌فر، رامین رضائی استین، جعفر اکملی، آمنه بذری
- آئین فتوت: حربه الناصر لدین‌الله برای اعاده اقتدار و کسب مشروعیت دستگاه خلافت
 ۳۰۹ محمدرضا روزبهانی
- مدیریت و برگزاری مسابقات کشتی با چوخه ۱۴ فروردین اسفراین
 ۳۱۷ احمدرضا زیبایی، هادی جودی، مهدی بهمن یار
- مقایسه فعالیت میوالکتریکی منتخبی از عضلات اندام فوقانی هنگام اجرای پرس سینه در دو روش تمرینی
 ۳۳۹ تی‌آرایکس و روش تمرینی پرس سینه نیمکت با هالتر
 احمدرضا زیبایی، حیدر صادقی، مهدی یقائیان
- بررسی نمودهای شعر پهلوانی در ادبیات شعری ایران
 ۳۵۱ عالیہ سرمدی، مرضیه شیروانی
- بازنویسی متون کهن آیین پهلوانی و حفظ هویت و فرهنگ اصیل ایرانی اسلامی
 ۳۵۹ ربابه سلیمانی پیکانی
- شناخت و بررسی دلایل اهمیت ورزش باستانی کشتی در ایران؛ مطالعه موردی: استان خراسان
 ۳۶۹ محدثه شریفی
- کشتی با چوخه (کشتی کوردی)
 ۳۷۹ صابر شیر، دکتر حسین پور سلطان زرنندی
- ورزش باستانی کُشتی در شاهنامه و بازتاب آیین فتوت در آن
 ۳۹۷ زهرا صادقی مالوآجردی، مریم اسدیان
- نگاهی بر آیین کشتی با چوخه اسفراین (خراسان شمالی)
 ۴۱۵ محبوبه عباس آبادعربی، محمد محمدی
- بررسی اجمالی هنر کشتی باچوخه و ارتباط آن با آیین جوانمردی در شاهنامه فردوسی
 ۴۲۹ نیلوفر سادات عبدالهی

نخستین همایش ملی آیین فتوت و فرهنگ پهلوانی ۹

- حماسه میر همل هوت در مکران (بلوچستان) و انعکاس آن در ادبیات حماسی بومی منطقه
 دکتر نصرت خاتون علوی ۴۴۳
- میراث ناملموس، فرهنگ پهلوانی و آیین زورخانه‌ای
 الهه غریب زاده ۴۴۹
- فتوت و جوانمردی در ایران باستان بر اساس شاهنامه‌ی فردوسی
 زهرا غلامی ۴۵۹
- جلوه‌هایی از صلح و آشتی در شاهنامه حکیم فردوسی
 فهیمه غلامی زارع‌زاده ۴۷۳
- ویژگی پهلوانان در شاهنامه فردوسی
 فهیمه غلامی زارع‌زاده ۴۸۱
- آن پهلوان شاعر؛ سیری در رباعیات پهلوان پوریای ولی
 علی اکبر قاسمی گل افشانی ۴۹۹
- نگاهی به سیمای فتوت و جوانمردی در آیین ادب فارسی
 علی اکبر قاسمی گل افشانی ۵۰۵
- تأثیر آموزه‌های دینی بر ورزش پهلوانی و معماری زورخانه‌ها
 کاظم قاسمی گل افشانی ۵۱۱
- مبانی فتوت در روانشناسی
 حشمت اله قهرمان لو، مینا رستم زاده ۵۲۱
- بررسی جایگاه اخلاق و معنویت در فرهنگ اصیل پهلوانی با تأکید بر منش پهلوان تختی
 جعفر کریمی ۵۳۵
- بررسی تأثیر خصوصی‌سازی اماکن ورزشی بر عملکرد پهلوانان کشتی باجوخه (مورد مطالعه: پهلوانان کشتی با چوخه شهرستان اسفراین)
 عزت کمره، عاطفه کمره، زهرا ملایی ۵۴۵
- بررسی مدیریت تعارض بر تصمیم‌گیری مدیران اجرایی کشتی با چوخه
 عزت کمره، احمد رضا زیبایی ۵۶۱
- بررسی جلوه‌های آیین قلندری و عیاری در رمان کلیدر
 ابراهیم کنعانی، نیره کنعانی ۵۷۹
- فتوت و جوانمردی در سیره نظری و عملی ائمه اطهار (ع)
 دکتر مجتبی گراوند ۵۹۱
- مبانی فرهنگ فتوت و جوانمردی در قرآن کریم و سیره نبوی(ص)
 دکتر مجتبی گراوند ۶۰۷
- واکاوی مبانی و تبارشناسی فرهنگ فتوت و جوانمردی پیش از اسلام
 دکتر مجتبی گراوند ۶۲۱

- نگاهی به آیین فتوت و فرهنگ پهلوانی در ایران زمین
 دکتر یوسف متولی حقیقی ۶۳۷
- درباره فتوت
 رضا محمدی ۶۵۵
- فتوت و منابع هویت یابی در ورزش زورخانه‌ای و پهلوانی
 محمد محمدی، نیما دیماری ۶۶۹
- از صولت پهلوانان ایرانی تا هیبت جلال‌الدین خوارزمشاه و میرخمل
 محسن مزارزئی ۶۸۱
- تأثیر تمرینات پلیومتریک بر برخی شاخص‌های آمادگی جسمانی در کشتی با چوخه‌کاران پسر نوجوان
 زهرا ملایی، زهرا شیخ‌امیرلو، عزت کمره ۶۹۷
- کشتی «باچوخه»: آیین پهلوانی
 سید مصطفی نجفیان ۷۱۱
- فتوت: قبل و بعد از اسلام
 اکرم نوری ۷۱۷
- مبانی فتوت در متون ادبی و تاریخی فارسی
 سعیده نمازی ۷۴۷
- مکتب هنر زورخانه
 علی اکبر وطن‌پرست ۷۵۵
- روحیه مردانگی و پهلوانی، پی‌آمدها و ضرورت‌های احیاء آن
 رسول هادیان‌فر ۷۶۹
- گزارش یک سفر: جامعه‌شناسی عاطفی
 محمد تملن ۷۸۳

رهیافت‌ها و چالش‌های ورزش‌های سنتی و باستانی در کشور و تفاوت در کارکردهای اجتماعی آن نسبت به ورزش‌های مدرن

دکتر محمد پورکیانی

عضو هیات علمی دانشگاه شهید بهشتی، رئیس افتخاری همایش^۱

بازبینی و بازشناسی ریشه‌های فرهنگی و تربیت بدنی ورزش ایران نشان می‌دهد ایرانیان همواره برای تقویت روح و جسم خود و پرکردن اوقات فراغت و رفع نیازها با توجه به امکانات و شرایط موجود به بازی‌ها و ورزش‌های گوناگون می‌پرداختند. ورزش‌های متنوع فردی، تیمی، نرمشی، نمایشی، نیایشی و رقابتی که هم به سادگی قابل انجام بودند و هم سلیقه‌ها، توانایی‌ها و استعدادهای جسمی و فکری متعددی را در بر می‌گیرد، در واقع ورزش‌های سنتی و باستانی مجموعه‌ای از آیین، رسوم و ارزش‌های دینی و سنتی می‌باشند که منطبق با نیازها و متناسب با اوضاع و شرایط اقلیمی و فرهنگی ایران باستان پدید آمده‌اند. یافته‌های پژوهشی نشان می‌دهد شکل بخشیدن به شخصیت انسانی و تقویت قوای جسمانی با رویکرد تربیتی و اخلاقی اساس ورزش سنتی و باستانی بوده است، به طوریکه، ورزشی همانند ورزش‌های زورخانه‌ای، با آیین‌های پهلوانی دوران باستان پیوند آشکار دارد و جوانمردانی همانند "فتیان"، "شاطران" و "عیاران"، با رسم فتوت و پهلوانی آن‌را بنیان نهادند.

امروزه با تغییر محیط زندگی و ازدیاد موانع محیطی، تعامل و تقابل شهروندان با محیط زندگی دچار تغییر شده و بسیاری از آنان سعی می‌کنند بر موانعی خود ساخته، غلبه نمایند، در حالی که از گذشته انسان سعی داشته بر موانع طبیعی غلبه کند. انسان امروزی بیش از هر زمان دیگری خود را در حصار موانع فیزیکی خودساخته همچون دیوارها و ساختمان‌های بلند و نیز موانع غیر فیزیکی همچون مقررات رفت و آمد و قوانین و عرف‌های متداول زندگی مدرن شهری محصور می‌بیند و لذا به دنبال رهایی از این موانع و کشف راه و رسمی متفاوت و متمایز می‌باشد. شاید جذابیت‌های ورزش مدرن و رشته‌های اعجاب آور آن به سبب تغییرات و تحولات اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی جوامع امروزی در مقایسه با

۱. دکتری مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه شهید بهشتی تهران

ورزش‌های سنتی و آیینی با وجود کارکردهای آشکار و پنهانی که در جامعه برای گروه‌های مختلف سنی ایفا می‌کنند، در زندگی امروزی بیشتر مورد توجه قرار گرفته است. از اینرو اگر چه ورزش‌های سنتی و ورزش‌های مدرن برای قشرهای مختلف مردم همیشه جذاب بوده اما تفاوت‌های فلسفی و بنیادین زیادی با یکدیگر دارند. بزرگترین تفاوت میان این دو تفاوت ماهوی آنها است. ماهیت ورزش سنتی بیشتر در خدمت اهداف اولیه ورزش همچون تندرستی، اخلاق، جوانمردی، تعلیم و تربیت بوده است. اما ماهیت ورزش مدرن بیشتر از آن که به اصل و ریشه ورزش توجه داشته باشد به حواشی آن می‌پردازد و پول، شهرت، سرگرمی و تبلیغات در آن نقش اساسی دارد.

بنابراین اگر با چشم‌انداز جامعه‌شناسانه به مقوله ورزش سنتی و مدرن با ماهیت پهلوانی و قهرمانی در جامعه مدرن و سنتی بپردازیم، خواهیم دید با توجه به اهمیت ورزش‌های سنتی در هویت فرهنگی و گنجینه ارزشمند میراث کهن، با ورود فناوری‌های مدرن و توسعه زندگی ماشینی، استقبال اجتماعی از ورزش‌های سنتی کمتر شده است. نتایج نشان می‌دهد ورزش مدرن یکی از کانون‌های مهم تولید و مصرف سرگرمی است. مدرن شدن ورزش به منزله تبدیل شدن آن به کالا است. تولیدکنندگان این کالا ورزشکاران و سازمان دهندگان این تولید، باشگاه‌های ورزشی می‌باشند. از سوی دیگر یکی از سازمان دهندگان مهم ورزشی دولت‌ها هستند که گاه از سر کارکردهای اجتماعی ورزش و گاه به مقاصد تبلیغات سیاسی به آن علاقه نشان داده و باعث رویکرد متفاوت و متناقض سیاسی آن می‌شوند. بی‌درنگ ورزش مدرن یکی از محصولات مهم فرایند مدرنیته است. اما جهانی شدن، تجاری شدن و پدیده ورزش حرفه‌ای با مزایا و معایب آشکار و پنهان آن، جزو لاینفک ورزش امروزی و وجه تمایز ورزش سنتی و مدرن شده است. از اینروست که ورزش سنتی، بومی و محلی، تربیتی و آماتوری توانسته در پرتو تعامل و بهرمندی از ورزش حرفه‌ای به حیات خود ادامه داده و باعث افزایش لذت و هیجان مخاطبین خود باشند.

در این رهگذر برخلاف ورزش‌های مدرن، یعنی رشته‌هایی که به المپیک راه یافته‌اند و در تمام جهان رواج دارند، ورزش‌ها و بازی‌های سنتی معمولاً از عرصه محلی یا ملی خارج نمی‌شوند. و به دلیل قرابت با فرهنگ، سنن، آیین و ارزش‌های دینی مردم، در صورت شناساندن و ارتقای دانش و آگاهی مردم نسبت به کارکردهای مثبت اجتماعی می‌توان از طریق معرفی و مستند سازی صحیح، این ورزش‌ها همچون نمادی فرهنگی، رهیافتی مناسب برای توسعه فرهنگی جامعه باشد و فراتر از سازمان میراث فرهنگی، حتی پا به عرصه فراملی بگذارد و در سازمان‌های بین‌المللی نیز ثبت و ضبط شوند.

هم چنین با برطرف کردن موانع، عدم برنامه ریزی جامع در خصوص توسعه و احیای ورزش‌های سنتی و بومی و محلی، حمایت ناکافی از این ورزش‌های، کمبود اعتبار، ضعیف تبلیغات و عدم فرهنگ‌سازی آیینی بر اساس شرایط اقلیمی و فرهنگی می‌توان به احیا و اقبال ورزش‌های سنتی کمک شایانی کرد.

روز باشکوه اسفراین

دکتر هادی قوامی

نماینده مردم شریف اسفراین در مجلس شورای اسلامی، عضو شورای سیاست‌گذاری همایش

یکشنبه شب ۱۳ فروردین با قطار ساعت ۲۱/۲۰ تهران - مشهد عازم اسفراین شدم، بدلیل شرایط آب و هوایی بارانی، قطار را به هواپیما ترجیح دادم، چون احتمال کنسلی پرواز تهران - بجنورد در روز دوشنبه ۱۴ فروردین ۱۳۹۶ وجود داشت، با مترو ظرف نیم ساعت مسیر ۴۰ کیلومتری منزل به راه‌آهن تهران را طی کردم. ساعت ۲۱/۱۵ دقیقه به راه‌آهن تهران رسیدم، چیزی به حرکت قطار نمانده بود، بلیط را ارایه و سوار قطار شدم، رأس ساعت قطار حرکت کرد، وارد کویه شدم، قطار خلوت بود، چون همه مسافران به سمت تهران در حرکت بودند و مسیر تهران به شهرستان‌ها خلوت بود. بعد از حدود ۳۰ دقیقه حرکت قطار و پاسخ به چند تلفن که معمولاً هر یک دقیقه یک تماس تلفنی دارم، همراهم را خاموش کرده و مشغول مطالعه برنامه‌های روز ۱۴ فروردین شدم، چون در همایش آیین فتوت و پهلوانی که به همت مجتمع آموزش عالی اسفراین برگزار می‌شد سخنرانی داشتم، درباره موضوع همایش مطالبی را که قبلاً جمع‌آوری کرده بودم را برای مطالعه و تنظیم سخنرانی آماده کردم، در خصوص فتوت و جوانمردی و پهلوانی مطالب زیادی بود از جمله اینکه دلایلی محکم مبنی بر ایرانی بودن آیین فتوت وجود دارد که ثابت می‌کند این آیین از دیرباز در بین ایرانیان به اشکال گوناگون اجرا و به آن عمل می‌شده است.

پهلوانی و جوانمردی دو ویژگی است که در بسیار از مواقع در کنار هم آورده می‌شوند اما نسبت این دو واژه از نظر اصطلاح و کاربرد چندان روشن نیست. زمانی که از نزدیک و با دقت بیشتر این دو اصطلاح را بررسی می‌کنیم با برخورد به واژگانی چون عیاری و فتوت دریافت نسبت و رابطه پهلوانی و جوانمردی اندکی دشوارتر هم می‌شود.

در مورد پیشینه این دو اصطلاح و سیر تطور و نسبت آنها با هم متوجه می‌شویم که جوانمردی پیوندی تنگ، ناگسستگی و ساختاری با پهلوانی دارد و اگر پهلوان راد و جوانمرد نباشد پهلوان نیست. آن چنان که از اساطیر و قصه‌های کهن و تاریخ ایران برمی‌آید در فرهنگ و تمدن ایرانی همواره نسبتی میان پهلوان با شجاعت، سخاوت و پشتیبانی از مظلومان وجود داشته است. در واقع یکی از ویژگی‌های بنیادین که در اندیشه و منش ایرانی، پهلوان را از قهرمان جدا می‌کند این است که پهلوان جوانمرد نیز

هست اما برای قهرمان چنین الزامی وجود ندارد. بطور مثال نمودهای پهلوانی در ایران باستان را بیان کرد: ایزد مهر که پیش از زرتشت در اندیشه و باورهای اقوام آریایی حضور داشت پس از رواج آیین زرتشت بار دیگر در دوران هخامنشی به عنوان ایزدی نیرومند در کنار اهورامزدا قرار گرفت. این ایزد دارای صفاتی روحانی، جنگاوری و شهریاری بود و باور به وی در دوران اشکانیان چندان قدرت گرفت و گسترش یافت که باور به اهورا مزدا و پرستش وی را در سایه قرار داد.

تشکیلات یا سازمان پهلوانی که شاید بتوان آن را اولین سازمان به اصطلاح جوانمردی خواند در دوران اشکانیان شکل گرفت تصریح کرد که اعضای این گروه مهر را الگوی خود قرار داده بودند و با رشادت و تدبیر در مسائل اجتماعی دخالت می کردند و گاه با زورگویان در می افتادند و شهری را از دست زورگویان بیرون می آوردند یا با تردستی اموال به غارت رفته مظلومان را از ظالمان بازپس می آوردند. از گرشاسپ به عنوان نخستین پهلوان ایرانی می توان نام برد که کارکرد اصلی اش به نظم در آوردن آشوب بود و از رویدادهایی که بر وی می گذرد معلوم می شود که او تندخوست. پهلوان برجسته دیگر رستم است که در دلیری بی مانند است اما او هم تندخوست و گاه در برابر حریف دست به خدعه می زند بطوریکه در نبرد با سهراب نا جوانمردانه پهلوی او را می شکافد.

آیین جوانمردی پس از اسلام بیشتر با آیین فتوت شناخته می شود، در خصوص آیین فتوت دو دیدگاه وجود دارد اولی دیدگاهی که ریشه آن را در اسلام می داند و دومی دیدگاهی که ریشه آن را در ایران می داند. واژه فتوت در جهان عرب پیش از اسلام گاه برای اشاره به ارزش هایی چون سخاوت، مهمان نوازی، شجاعت و همبستگی دارد در همین ارتباط اهمیت ذکر نام و بعدها لقب امام علی (ع) به عنوان سید القتیان کاملاً مشهور است. به نظر می آید که استفاده از واژه فتوت با مفاهیم سازمانی و اجتماعی در بیرون از شبه جزیره عربستان، در ایران و عراق پدیدار شد و احتمالاً تحت تأثیر نهادهای ریشه دار کهن مانند آیین جوانمردی بوده است.

پس از اسلام و استیلای آن، این آیین با برخی دستورهای اسلام مانند سفارش به زهد، پاکی، تسلیم و رضا در برابر وجودی یگانه، مهربان، رحیم و رحمان آشنا و هم سو شد که از سوی دیگر اشتراک در مقاصد اخلاقی و اجتماعی این مرام با مفهوم ساده و ابتدایی جوانمردی در میان اعراب که در دوره اسلامی نیز به آن توصیه شده بود سبب شد تا این اندیشه و تشکیلات آن اعتلا و گسترش یابد.

برای منشا ایرانی فتوت به آیین تشرف می توان اشاره کرد، برای ورود اعضا جدید به این آیین مراسمی اجرا می شود که شامل بستن یک کمر بند (شد) سه بار به دور کمر عضو جدید برای نشان دادن سه مرحله عمل و معرفت دینی است که با عنوان شریعت، طریقت و حقیقت شناخته می شود. (شد)، شباهت روشنی با کشتی (کمربندی که امروزه زرتشتیان هنگام پانزده سالگی به نشانه بلوغ و کمال بر کمر می بندند) دارد این کمر بند هم سه بار دور کمر پیچیده می شود تا نشانی از سه اصل گفتار نیک،

کردار نیک، و اندیشه نیک باشد.

دلیل دیگر ایرانی بودن آیین فوت را می‌توان اینگونه بیان کرد که در مراسم زورخانه‌ای شلواری مخصوص با عنوان سروال پوشیده می‌شود که مخصوص سلحشوران و جنگجویان آسیایی و خاصه ایرانیان بوده و در میان اعراب رواج نداشته است. شباهت و پیوند آیین‌های جوانمردی با ورزش‌های زورخانه‌ای و کشتی با چوخه از آن جاست که نماد، پهلوانان مردمی هستند و نه پهلوانانی که درجهان اسطوره شناخته شده‌اند.

تقریباً تا ساعت ۱ بامداد مطالعه کردم، قطار زوزه کشان در حال حرکت بود، ایستگاه دامغان را رد کرده بودیم، چراغ مطالعه را خاموش و ساعت موبایل را روی ۳/۴۵ دقیقه کوک کردم و خوابیدم، رأس ساعت با صدای زنگ بیدار شدم، قطار ایستگاه جاجرم را رد کرده بود و سایلیم را آماده کرده و رأس ساعت ۴/۳۰ در ایستگاه نقاب از قطار پیاده شدم، همه قطارها در ایستگاه نقاب توقف دارند، ایستگاه نقاب یک فرصت خوب برای سفر با هر قطاری برای مردم شهرستان جوین و اسفراین و حتی بجنورد است. بعد از طی ۷ ساعت زمان سفر از ایستگاه تهران تا ایستگاه نقاب و پیاده شدن از قطار سوار ماشین شدم و طی یک ساعت به درب منزل رسیدم، ساعت ۵/۳۰ صبح بود، بعد از انجام فریضه نماز صبح حدود ساعت ۶ خوابیدم، ساعت ۷/۱۰ دقیقه با به صدا درآمدن زنگ موبایل و اولین تماس تلفنی روز دوشنبه از خواب پریدم، خواب‌آلود جواب تلفن را داده و صحبت مفصل را به بعد از ظهر موکول کردم، یک چایی آماده کردم و دوباره خواستم بخوابم، ولی خوابم نبرد، چند تلفن دیگر را نیز جواب دادم و ساعت ۹ صبح آماده رفتن دانشگاه شدم، هوا ابری و سرد و خیابان‌های اسفراین هم کاملاً خلوت با اینکه اولین روز کاری بعد از تعطیلات مرحله دوم نوروز بود ولی اسفراین برعکس کل کشور هنوز تقریباً تعطیل بود، در بین راه به بانک ملی خیابان ولیعصر رفتم کاملاً خلوت مقداری پول از حسابم برداشتم و حدود ساعت ۱۰ به سالن آمفی تئاتر ۱۰۰۰ نفری مجتمع آموزش عالی محل برگزاری همایش رسیدم، مراسم شروع شده بود، اولین سخنران همایش آقای دکتر پورکیانی مدیرکل تربیت بدنی وزارت علوم تحقیقات و فناوری و عضو هیأت علمی دانشگاه شهید بهشتی بود، بعد از ایشان آقای دکتر محمود اکرامی‌فر سخنرانی کردند و سومین سخنرانی را من انجام دادم، بعد برای افتتاح سالن بدن‌سازی دانشگاه که اخیراً اعتبار آن‌را آقای دکتر پورکیانی داده بودند رفتم، بعد از مرکز رشد دانشگاه بازدید کردیم و دوباره برای ادامه سخنرانی‌ها به محل سالن برگشتیم، سخنران بعدی آقای دکتر یوسف متولی حقیقی استاد تاریخ بودند، در حین سخنرانی تقاضای ثبت جهانی آیین فوت را داشتند، به دلیل اینکه میهمانان دیگر مراسم روز ۱۴ آقای دکتر شعبانی بهار معاونت ورزش‌های همگانی وزیر ورزش به اتفاق مدیرکل ورزش و جوانان استان، آقای شهریار همکار قدیمی دوره هشتم مجلس و سرکنسول ایران در فرانکفورت آلمان و معاونین استاندار و رئیس سازمان برنامه و بودجه استان که به دعوت اینجانب برای حضور در مراسم کشتی آمده بودند به

اتفاق فرماندار جوان و خوش فکر شهر به استقبال میهمانان در فلکه پهلوان موسی کشوری رفتیم، بعد از مراسم استقبال به محل گود زینل خان رفتیم، مسابقات علیرغم هوای سرد و ابری در حال برگزاری بود، آقای الیاس اکبری از پهلوانان خوش اخلاق برنده کشتی شد، ولی کار بزرگی از این پهلوان سرزد، بلندگو اعلام کرد آقای الیاس اکبری برای جمع آوری کمک‌های خیرین برای مرکز بهزیستی امید شهرستان به میان تماشاگران خواهد رفت، حرکت این پهلوان من را به یاد مطالبی که دیشب در قطار در مورد آیین فتوت می‌خواندم انداخت، و آرزویی که در هنگام سخنرانی در سالن همایش از پهلوانان گود سنتی زینل خان داشتم که چقدر زود برآورده شد، تصمیم گرفتم در این مهم ولو به اندازه‌ای ناچیز قهرمان دیروز میدان‌های جهانی و کشوری و پهلوان امروز گود زینل خان اسفراین را یاری دهم.

واقعاً روز ۱۴ فروردین ۱۳۹۶ گود زینل خان اسفراین با حرکت پهلوانی الیاس علی‌اکبری روزی بیادماندنی و باشکوه برای اسفراین بود.

الان که این مطالب را می‌نویسم ساعت ۳۳ دقیقه بامداد ۱۵ فروردین ۱۳۹۶ است که با قطار مشهد - تهران از ایستگاه نقاب برای شرکت در جلسه علنی روز ۱۵ فروردین مجلس به تهران می‌روم.

کشتی باجوچه؛ نماد اسفراین

جواد نوروزی

فرماندار شهرستان اسفراین

شهر کهن اسفراین، خفته بر گذرگاه تاریخ، از قدیمترین شهرهای ایران است. نامش در متون دوره اسلامی فراوان به کار رفته و در ایران قبل از اسلام هم سابقه مدنیت دارد. اسفراین در بسیاری از برهه‌های سخت سرزمین ایران ایفای نقش کرده و در حمله مغول و تیمور و دیگر یورش‌های دشمنان، آسیب فراوان دیده است ولی دوباره کمر راست کرده و استوار چشم به آینده خویش دارد.

این شهر در دوران معاصر هم، تاریخی پر فراز و نشیب داشته است از آن هنگام که از جمع شدن چند روستا و قصبه کوچک، اسفراین تولدی دوباره یافت و نام شهرستان را بر خود دید دیری نمی‌گذرد. در این تاریخ حدوداً پنجاه ساله، راه درازی پیموده تا به اینجا رسیده است.

اسفراین روزگار ما به هیچ عنوان قابل مقایسه با شهر مهجور و بن‌بست قبل از انقلاب و دهه نخستین انقلاب نیست. شهر رونق گرفته است کارخانه‌های صنعتی آن را تبدیل به قطب صنعت استان نموده‌اند. راه‌های دسترسی اسفراین بهتر و ساده‌تر شده است و شهر با رونقی فزون‌تر از همیشه به آینده نگاهی امیدوارانه دارد.

در این سال‌ها فعالیت‌های ورزشی شهر نیز رونق گرفته است و گل سرسبد آن برگزاری آئین باستانی کشتی باجوچه است که ریشه در گذشته تاریخی این سرزمین دارد. صدها کشتی‌گیر با همراهی هزاران بیننده در چهارده نوروز هر سال در گود چشمه زینل‌خان گرد می‌آیند و در کمال نظم و آرامش یکی از باشکوه‌ترین تجمعات ورزشی را رقم می‌زنند. کشتی باجوچه یکی از نمادهای شهر شده است و بسیاری اسفراین را با نام این ورزش می‌شناسند. فرمانداری شهرستان اسفراین سر آن دارد تا از این ظرفیت فرهنگی و ورزشی جهت رشد و اعتلای هرچه بیشتر اسفراین سود جوید. امید است برگزاری چنین همایش‌هایی گامی بلند در راه شناساندن هرچه بهتر و بیشتر این آئین باستانی باشد.

کتاب همایش؛ یادگاری ماندگار

دکتر مصطفی حیدری

رئیس مجتمع آموزش عالی فنی و مهندسی اسفراین و عضو شورای سیاستگزاری همایش

مجتمع آموزش عالی فنی و مهندسی اسفراین گرچه دانشگاهی است فنی، پیرامون رشته‌های مهندسی فعالیت داشته و در این مدت همایش‌های زیادی هم برگزار کرده است، ولی با این وجود نگاه عمومی‌تری به مسایل علمی و فرهنگی داشته و از محیط پیرامونی خود نیز غافل نیست. کشتی باچوخه روز ۱۴ فروردین یکی از آئین‌های فرهنگی این سرزمین است که ریشه در گذشته‌های دور دارد و به نحوی با همه زمینه‌های فرهنگی شهر گره خورده است. به همین جهت وقتی پیشنهاد برگزاری همایش در این موضوع از سوی همکاران داده شد، دانشگاه استقبال نمود و به حول و قوه الهی و در مدتی اندک زمینه برگزاری آن آماده گردید.

خروجی این همایش مجموعه مقاله‌هایی است که پیش رو دارید. که به همت صاحب نظران و علاقه‌مندان نوشته شده است و می‌تواند منبعی علمی و دقیق برای ارزیابی کشتی باچوخه و مسایل مربوط به آن باشد. امیدوارم انجام این کار فرهنگی از سوی دانشگاه مورد قبول پژوهشگران و علاقه‌مندان کشتی باچوخه در خراسان بزرگ و کشور ایران قرار گیرد و بتوانیم زمینه‌های انجام کارهای بزرگتری را در این خصوص فراهم سازیم.

آیین کشتی اسفراین و احیای فرهنگ جوانمردی

دکتر محمدحسن بهنام‌فر

دبیر همایش

کشتی با چوخه، آیینی است که خاستگاه آن به دورترین روزگار آدمی می‌رسد. اسفراین مهد کشتی با چوخه و آیین پهلوانی به شمار می‌رود. این آیین معروف آیین تمام نمای انسان کامل و بیانگر ژرف‌ترین خواسته‌های اوست و مانند بسیاری از آیین‌ها، می‌کوشد تا به انسان یگانگی بخشد. این آیین همچنین در پی رمزهایی است که تلاش می‌کند از آنها حفاظت و حراست کند. آیین یاد شده، در بر گیرنده پیمان، دوستی، وفاداری، جوانمردی، فروتنی و گذشت، صفا، ترک لذات دنیا، دین دوستی، حسن خلق و پاک نظر بودن و میهن دوستی است؛ یا به سخن دیگر بیانگر گفتار نیک، کردار نیک، پندار نیک است. همچنین، اسطوره‌هایی از خدایان، ایزدان و بزرگان دین را در بر می‌گیرد و می‌کوشد تا با تکرار و تمرین، آنها را جان دار و زنده نگاه دارد. مرکز این آیین، گودی بوده که نام‌های مختلفی در مناطق گوناگون داشته است. این گودها، مقصود و هدف پرورش روح و جسم و آموزش آیین جوانمردی است و ورزشکاران را تنها به منظور کشتی گرفتن و برتری جسمانی آموزش نمی‌دادند، بلکه آنها را به خودسازی، مراقبت و مرام مردانگی هم مزین می‌کردند.

سرزمین اسفراین با قدمت تاریخی و کهن خود، به مردانگی و پهلوانی در گذشته‌های دور زبانزد بوده است و امروزه برای پاسداشت آیین کشتی با چوخه می‌بایست، تلاش بسیاری کرد. آیینی که فرهنگ جوانمردی را هم در دل خود دارد. کشتی با چوخه در اسفراین به شکل جشنواره‌ای مردمی، یکی از منحصربفردترین آیین‌های موجود به حساب می‌آید. این آیین هر ساله در چهاردهمین روز از فروردین با شکوه و نظم خاصی برگزار می‌شود. خوشبختانه در سالهای اخیر، مسئولین دلسوز اسفراین تلاشهای بسیاری انجام داده و این آیین، در سطح بین المللی و جهانی مطرح شده است. آنچه در این میان نیاز است که مورد توجه قرار گیرد، احیاء فرهنگ جوانمردی و فتوت است؛ مسئله‌ای که در دنیای امروزی کمتر بدان توجه می‌شود. فرهنگ جوانمردی با آیین کشتی با چوخه پیوند محکم و تنگاتنگی دارد. قطعا

آیین کشتی اسفراین، با احیای فرهنگ جوانمردی و فتوت می‌تواند گاه‌های محکمی در احیای کرامت انسانی بر دارد.

با نگاهی گذرا به گذشته‌ای نه چندان دور مشخص می‌شود که فرهنگ خاصی در کشتی با چوخه جاری بوده است؛ چوخه‌گیران قبل از پیکار وضو می‌گرفتند تا از هر نظر پاک باشند، قبل از مسابقه، نماز خوانده و همواره با ذکر اسماء الهی بودند. برای سادات احترام خاصی قائل بوده و قبل از شروع مسابقات دست سیدی را می‌بوسیدند تا جدش در موفقیت آنان کمک و یاری فرماید، معتقد بودند اگر زودتر از رقیب پا به میدان مبارزه بگذارند شکست خواهند خورد. دستگیری نیازمندان همیشه در نظر پهلوانان بوده است و در هر منطقه پهلوانان خود را نه تنها الگوی ورزشی بلکه الگوی رفتاری هم می‌دانستند. ورزشکاران پنهانی به ضعفا کمک کرده و همواره سنگ صبور دیگران بودند. رقیب برای آنها رفیق بود و برای یکدیگر احترام خاصی قائل بودند، داستان پوریای ولی را در فرهنگ فتوت، همه شنیده‌اند، پوریای ولی الگوی جوانمردان بوده است. نوع تعامل با رقیبا جزء اصلی‌ترین مباحث فرهنگ فتوت است که باید ورزشکاران بیشتر به این امر توجه کنند.

استقلال فکری و عدم وابستگی به گروه یا جریانات سیاسی یکی دیگر از اصول مهم فرهنگ فتوت است. این امر البته در اسفراین وجود داشته و ورزشکاران با استقلال کامل فکری وارد میدان می‌شوند، اما شاید مواردی بوده باشد که استقلال ورزشکار را خدشه دار کرده باشد، لذا با تمسک به فرهنگ جوانمردی می‌بایست باندبازی و دسته‌بندی‌های قبل از پیکار را کنار گذاشت.

امید است ورزشکاران محترم با نگاه به سیره مولای متقیان حضرت علی (ع) و احیای فرهنگ جوانمردی، قدم‌های محکمی در شناسایی و بزرگداشت آیین کشتی باچوخه بردارند و مسئولین و مردم نیز در این امر تلاش کنند.

همایش به روایت دبیر علمی

دکتر یوسف علی یوسف نژاد

دبیر علمی همایش

به خراسان شوم انشاءاله

چون خور آسان شوم انشاءاله (خاقانی)

خراسان بزرگ مهد آئین‌ها و پهلوانی‌های سترگ بوده است. بسیاری از دلاوری‌ها و رزم‌آزمایی‌های شاهنامه در این سرزمین رخ داده است و خاک زرخیز آن آغشته به خون وطن پرستان و پهلوانان بزرگی است که برای هر وجب از سرزمینشان جنگیدند و بر خاک افتادند. خراسان یادآور حماسه‌ها و قهرمانی‌هاست. یادآور روح سترگ ایران و ایرانی در گذر تاریخ و اسطوره است و یادآور شعر و موسیقی و نواهای دل انگیز. برای هر گوشه از فرهنگ این سرزمین کهنسال می‌توان سالها جستجو و مطالعه کرد و به فراخور قابلیت‌های برگ‌های زرینی را از آن برگرفت و به جهانیان تقدیم نمود. یکی از دیربازترین آئین‌های این سرزمین کشتی باچوخه است که ریشه در حماسه‌ها و اسطوره‌ها دارد و یادآور فردوسی و خردنامه ارجمندش:

به کشتی گرفتن نهادند سر گرفتن هر دو دوال کمر

و اسفراین به عنوان جزئی از پیکره خراسان بزرگ ریشه در این سرچشمه حماسه و پهلوانی دارد و بدینگونه است که سالیان دراز آئین کشتی پهلوانی باچوخه در چهاردهم فروردین در آن برگزار می‌شود و دل‌های مشتاق فراوانی را به خویش می‌کشد. پس از برگزاری همایش شیخ آذری اینبار در شهر اسفراین به بزرگداشت کشتی باچوخه پرداختیم و کوشیدیم در همایش مختصر جستجویی داشته باشیم در زیر و بم این آئین رازآلود و زیبا.

از همه اندیشمندان و بزرگوانی که درخواست ما را پذیرفتند و برای همایش مقاله فرستادند سپاسگزاریم. امیدواریم این نشست، سرآغازی باشد بر همایشی سترگ که درخور نام خراسان و اسفراین باشد.

تبیین کهن‌الگوی سفر قهرمان بر اساس نظریه‌ی کمبل در هفت خوان جهانگیر

فاطمه اسحاق آبادی

دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه فردوسی

جوزف کمبل با طرح کهن‌الگوی سفر قهرمان، عرصه‌ی جدیدی در نقد کهن‌الگویی پدید آورد. آرای کمبل درباره‌ی این کهن‌الگو، قابلیت‌های فراوانی برای تجزیه و تحلیل تطبیقی آثار داستانی، به ویژه حماسه‌های کهنی که در آن پهلوان مراحل چندگانه را برای رسیدن به هدفی مقدس و انسانی پشت سر می‌گذارد، دارد. هفت خوان جهانگیر در جهانگیرنامه را نیز می‌توان مبتنی بر نظر کمبل بررسی کرد. در این هفت خوان، قهرمان به زندگی روزمره و روزمرگی زندگی پشت می‌کند؛ سفری مخاطره آمیز را به جان پذیرا می‌شود؛ به مقابله با موجودات متخاصم و نیروهای بازدارنده می‌پردازد؛ بر آنها فایق می‌آید و سرانجام، در بازگشت، فضل و برکتی را که ره آورد این سفر خطیر است به یارانش ارزانی می‌دارد. با گذر از این مراحل ضمن توفیق در مأموریت خود و کسب مواهب مادی، به نوعی خودشناسی و کمال معنوی نائل می‌شود که این امر، خویشکاری اصلی قهرمان مطابق با آرای کمبل درباره‌ی کهن‌الگوی سفر قهرمان است.

کلیدواژه: کمبل، سفر قهرمان، هفت خوان، جهانگیر، جهانگیرنامه.

نقش کشتی با چوخه در توسعه مناطق محروم

موسی الرضا بهنام فر^۱

کارشناس ارشد پژوهش علوم اجتماعی

دکتر محمد رضا رضائی استین^۲

در دنیای صنعتی و مدرن امروز ورزش‌های بومی محلی رنگ و جلوه‌ای تازه یافته‌اند. از جمله این ورزش‌ها که در تاریخ، فرهنگ و باورهای نیاکانمان ریشه دارد کشتی با چوخه می‌باشد. ورزشی که در استان خراسان شمالی عمومی و فراگیر است و مرزهای سن، موقعیت اجتماعی، اقتصادی و جغرافیایی شهر و روستا را در هم شکسته است. ورزشی که برخاسته از تمایلات درونی مردمان این استان است و بسیاری از افراد در کنار فعالیت‌های معیشتی به این ورزش سرگرم کننده و نشاط آور می‌پردازند.

پیامدهای توسعه نیافتگی مناطق محروم از جمله فقر گسترده، نابرابری فرآیند رشد سریع جمعیت، بیکاری، مهاجرت، حاشیه نشینی و... توجه به عوامل تاثیرگذار بر توسعه مناطق محروم را در اولویت‌های اصلی و ضروری قرار می‌دهد. در این میان کشتی با چوخه به عنوان ورزشی بومی و محلی نقش بسیار مهمی در فرایند رشد و توسعه در ساختار مناطق محروم دارد و این امر بر هویت شناسی، سلامت جسم و روان و فرصت‌های تعامل اجتماعی مردم منطقه نقشی اساسی دارد.

هدف این پژوهش، نقش کشتی با چوخه در توسعه مناطق محروم است. محدوده مورد مطالعه خراسان شمالی، شهرستان اسفراین می‌باشد. روش تحقیق پیمایشی و توصیفی تحلیلی است و روش گردآوری اطلاعات نیز اسنادی و میدانی می‌باشد که از طریق مصاحبه و پرسشنامه با استفاده از نرم افزار spss تحلیل شده است. نتایج حاصل از این پژوهش نشان می‌دهد که توجه و سرمایه گذاری در تشویق مردم به کشتی با چوخه ارتباط مستقیم و معناداری با جذب سرمایه گذار خارج استان، افزایش توریست، شناخت هویت واقعی، سلامت جسم و روان، افزایش نشاط و شادابی در جامعه و کاهش آسیب‌های اجتماعی دارد.

کلید واژه: کشتی با چوخه، ورزش‌های بومی محلی، اسفراین

1. Jameae18@Gmail.com

2. Mr.ramazani59@yahoo.com

ورزش‌های سنتی و محلی خراسان

فاطمه بینشی‌فر

دانشجوی دکتری تاریخ ایران اسلامی دانشگاه شیراز

ورزش به جهت نیاز فردی و ضرورت اجتماعی به عنوان یکی از عوامل ارزشی در گذشته‌های دور تا حال در جامعه مطرح بوده است، وسیله‌ای است که از طریق آن می‌توان قابلیت‌های جسمی و فکری و اثرات مطلوب اجتماعی کسب نمود. خستگی‌های جسمی و فکری را تقلیل داده، روح تعاون، معاضدت و همبستگی را تقویت می‌کند، اثرات آموزشی، تربیتی و پرورشی دارد. طبعاً و به طور حتم بازی‌های محلی میهن ما دقیقاً ورزشی مناسب خواهد بود که از چنین خصوصیات و دیگر ویژگی‌های مثبت و ارزشمند برخوردار است. ورزش‌های سنتی از جمله ورزش‌های بومی هستند که در منطقه یا مناطق و یا کل کشور مقبولیت عام پیدا کرده و به صورت رسم محلی درآمده است و از این دیدگاه مورد توجه و پذیرش قرار گرفته است. این ورزش‌ها، ریشه‌های تاریخی طولانی نیز دارند.

از جمله مناطقی که در این پژوهش مورد بررسی قرار می‌گیرد، خراسان است که دارای ورزش‌های سنتی و محلی با قدمت طولانی می‌باشد. به عنوان نمونه می‌توان به ورزش «هور که بدی» که یکی از بازی‌های متداول در منطقه سبزوار است اشاره کرد. از دیگر بازی‌های گروهی می‌توان بازی «استاسه پایه» و «جابجا لنگ کشک» را نام برد که بین دو تیم با نفرات مساوی برگزار می‌گردد. از دیگر ورزش‌ها می‌توان به کُشتی محلی با چوخه اشاره کرد که به عنوان یک ورزش سالم و سازنده دارای قدمت تاریخی چند هزار ساله است و از گذشته‌های دور که برخی کشورها نام و نشان و موجودیتی نداشتند، در پهنه‌ی ایران زمین نمود و جلوه عینی و رونق به سزایی داشته است، و همچنین در هر نقطه از کشور و در اقتضاء با شرایط اقلیمی و قومی و قبیله‌ای، به نوعی مرسوم بوده است.

کلید واژه: ورزش، خراسان، کشتی، لنگ کشک، چوخه

کتابشناسی فتوت در نسخ خطی و سنگی و چاپی و سیری درمبانی فتوت در فتوت نامه‌های پارسی زبانان

حسین حسن زاده^۱

جوانمردی و فتوت ریشه‌ای بسیار عمیق در فرهنگ ایران و پارسی زبانان دارد و تاریخ آن بسی کهن و دامنه دار است.

ایران چه بسیار اساطیر سراپا جوانمردی دارد که نشان بارزی از فرهنگ جوانمردانه پارسیان ایرانی است.

با این همه نقش پر رنگ جوانمردی در فرهنگ ایران، رساله‌ها و کتاب‌ها و دیوان‌های مستقلی برای فتوت و جوانمردی به نظم و نثر به قلم و ذوق والایی نگاشته شده است.

آثار نگاشته شده در این زمینه، در عناوین ذیل دسته بندی می‌شوند:

۱. فتوت نامه ها

۲. دیوان‌های شعر

۳. طبقات فتوتیه

۴. رساله‌های فتوت در ضمن کتب اخلاق

۵. آداب فتوت در شرع

۶. تاریخ نگاری فتوت پیش از اسلام (اساطیرفتوت مدار، در ایران باستان)

۷. تاریخ نگاری فتوت پس از اسلام

۸. بررسی فرقه‌های فتوت

۹. ظلم ستیزی و قیام‌های جوانمردان

۱۰. تصوف و فتوت

۱۱. فتوت در فرهنگ عامه

۱۲. فتوت نگاری پارسی زبانان به زبان عربی و زبان‌های دیگر

باعث تاسف است که با وجود کتب متعددی که درباره فتوت در کتابخانه‌های ایران وجود دارد

کتابشناسی اندکی در این زمینه انجام شده است.

البته علم کتابشناسی، دانشی بسیار حیاتی برای قوام و زنده نگه داشتن هر ملت و فرهنگ و زبان و

آیینی است که در همه دنیا مرسوم است ولی متأسفانه در ایران چندان به آن اهمیت داده نمی‌شود. بنده در این مقاله بر آنم که کتابشناسی‌ای از کتاب‌های خطی و سنگی و چاپی با استانداردهای کتابشناسی ارایه دهم که در زمینه کتابشناسی نیز کتابی از حقیر منتشر شده است. نسخه‌هایی که نه تنها در کتابخانه‌های ایران بلکه در کتابخانه‌های دیگر کشورها در سراسر جهان نیز نگهداری می‌شود.

در این مقاله تلاش می‌کنم که کتاب‌های فتوت را بررسی کنم و تاریخ و موضوع و ماده تاریخ نگارنده و پژوهش‌هایی درمبانی فتوت در نسخ را که در این زمینه به صورت خطی و سنگی و چاپی می‌باشد را به جامعه فرهیخته و فتوت‌مدار و پژوهش‌محور عرضه بدارم.

کلید واژه: فتوت، کتابشناسی نسخه خطی، فرهنگ عامه

بررسی نقش آیین‌های سنتی با محوریت کشتی با چوخه اسفراین در مطالعات اجتماعی و اقتصادی

جواد حسین زاده

دانشجوی دکتری علوم اقتصادی، دانشگاه آزاد واحد علوم و تحقیقات تهران

کشتی باچوخه اسفراین، همایش و آیین بومی خراسان، هرساله در چهاردهمین روز فروردین ماه در گود چشمه زینل خان اسفراین برگزار می‌شود. از ویژگیهای این گردهم‌آیی بزرگ تشکیل بازارهای آئینی و سنتی در اطراف آن است که در گردش ایام ظهور و افول را همراه با تغییر و ثبات به همراه داشته‌اند. در این اجتماع بزرگ اندازه بازار تابع عرضه و تقاضا است و از طرفی کنترل و نظارت بر فرایند تامین، عرضه و قیمت گذاری کالا در کمترین اندازه قابل مشاهده است. بررسی این نوع همایشها و سنتها، قوانین و بازارهای فرعی که در حاشیه آن شکل می‌گیرند، از این ظرفیت برخوردارند که امکان، اهمیت و چرایی مطالعه جامعه، فرهنگ و بازار و حتی دولت را مجموعاً فراهم می‌کنند. این مقاله مطالعه‌ای است بر نحوه کار بازارهای موقت، کوچک و فارغ از هرگونه نظارت و قیمت گذاری، که کارایی آن به نوعی با تکرار آن در طول سالیان متمادی به اثبات رسیده است. مشاهده و بررسی میدانی نشان می‌دهد که این نوع اجتماعات و بازار تشکیل یافته در کنار آن به دلیل مشخص و کوتاه بودن بازه زمانی، گردش سریع اطلاعات، ورود و خروج آزادانه و همچنین عدم وجود قوانین مانع رقابت؛ ضمن اینکه از ویژگیهای نوآورانه در تولید و عرضه کالا برخوردار بوده‌اند، به نسبت اندازه و مدت آن حداکثر کارایی را نیز به همراه دارند.

کلید واژه: کشتی باچوخه، اقتصاد، جامعه، بازار